

Bài 38. Kinh Tăng Chi | Chương Ba pháp | Phẩm Người Ngu | Sư Giác Nguyên giảng 31/03/2018

Hôm trước do chúng ta học nhanh quá đi, và nội dung kinh lại dễ bị nhìn nhầm lẫn, cho nên bị mất một đoạn ở trong phẩm Người Ngu. Ở trong đó Đức Phật Ngài có dạy, theo bản dịch của Ngài Minh Châu, là những ai mà tà hạnh đối với chư Phật và đối với đệ tử của các Ngài, các vị Thánh Thanh văn, thì sẽ chịu nhiều cái đau khổ.

Không biết các vị có thể tìm ra được đoạn đó không? Ở trong phẩm Người Ngu có đoạn này:

“Do tà hạnh đối với hai hạng người, kẻ ngu, vụng về, không phải bậc Chân nhân, tự mình xử sự như một vật mất gốc, bị thương tích, phạm tội, bị kẻ trí quả trách và tạo nên nhiều vô phước. Đối với hai hạng người nào? Với Như Lai và với đệ tử của Như Lai. Do tà hạnh đối với hai hạng người này, kẻ ngu, vụng về, không phải bậc Chân nhân, tự mình xử sự như một vật mất gốc, bị thương tích, phạm tội, bị kẻ trí quả trách và tạo nên nhiều vô phước.”

Thì cái chữ “tà hạnh” ở đây nó lớn chuyện lắm chứ không phải nhỏ. Cái chữ “tà hạnh” mà trong kinh tiếng Việt Nam mình thì thông thường được hiểu là tà dâm, tiếng Pāli là *kāmesu micchācāra*. Mình hiểu là tà dâm. Tà dâm có nghĩa là quan hệ tình dục với một đối tượng mà pháp luật và xã hội không cho phép, thì gọi là tà dâm. Nhưng mà cái từ của Ngài Minh Châu Ngài thường dùng là tà hạnh.

Ở đây thì lại có một đoạn kinh dùng chữ Pāli khác, mà Ngài lại cũng dịch là tà hạnh, đó là chữ *micchāpaṭipanna*, có nghĩa là hành xử bất xứng.

Các vị nhớ dùm cái này. Chúng tôi nhắc lại, khi mà chúng ta quay lại bản dịch cũ của tiền bối, thì chúng ta một lòng tôn kính và tri ân. Nhưng mà trong đó có những chỗ trục trặc thì chúng ta cũng phải có can đảm, một cách lễ phép chúng ta nói rõ lại một chút, chứ không phải nhắm mắt đi theo.

Thì ở đây mình thấy cái chữ “tà hạnh” trong kinh điển Nam Tông tiếng Việt, chữ tà hạnh thường được hiểu theo nghĩa là tà dâm. Nhưng ở đây cái chữ tà hạnh trong đoạn kinh mà chúng tôi vừa trích dẫn thì nó có nghĩa là hành xử bất xứng.

Hành xử bất xứng ở trong Chú giải mới kể ra một vài nhân vật điển hình, như ông Đề-bà-đạt-đa có hành xử bất xứng đối với Đức Phật, hoặc là đệ tử của ông Đề-bà-đạt-đa là Tỷ-kheo Kokālika có hành xử bất xứng, có lời nói phạm thượng đối với Ngài Xá-lợi-phất và Mục-kiền-liên. Thì cả hai thầy trò sau khi chết đều phải bị đọa vào đại địa ngục hết.

Ông Đề-bà-đạt-đa bị sanh vào địa ngục A-tỳ trong suốt một tiểu kiếp, tức là hai lần tăng giảm tuổi thọ. Tức là chúng sanh bây giờ đang là 75 tuổi thì giảm từ từ, từ từ xuống còn 10, rồi 10 nó tăng lên từ từ cho đến một a-tăng-kỳ tuổi, có nghĩa là 140 con số 0. Mà cứ hai lần như vậy đó thì mới hết một tiểu kiếp. Thì đó chính là thời gian mà ông Đề-bà-đạt-đa bị đọa.

Còn ông Kokālika thì do xúc phạm Ngài Xá-lợi-phất, Mục-kiền-liên cho nên là ông cũng bị đọa, và ông bị đọa vào địa ngục gọi là địa ngục Sen Hồng. Ở cái địa ngục đó ông phải chịu khổ trong một thời gian rất lâu. Đức Phật Ngài mô tả giống như một chiếc xe mà chở đầy mè, mà cứ 100 năm lấy ra một hột, lấy chừng nào mà hết cái xe mè đó thì thôi!

Thì cái hành xử bất xứng ở đây có nghĩa là vậy đó, là do xúc phạm, có lòng bất kính đối với chư Thánh Hiền. Mà đức độ các vị đó càng cao thì quả khổ mà mình phải chịu nó càng lớn.

Và sẵn ở đây chúng ta lại có thêm vô số những bài học khác, đó là người hiền trí nói chung, và Thánh Hiền nói riêng, không có chạy theo cái mình thích, mà chỉ xét theo tinh thần Chánh Pháp để mà hành xử. Do đó nó không có bị nguy hiểm. Cái chuyện này chúng ta sẽ học ở bài kinh tiếp theo.

Còn bây giờ tôi muốn nói là cái chuyện quan trọng, vấn đề cốt lõi của đoạn kinh mà chúng tôi đang giảng ở đây: cái nguy hiểm của phạm phu là mình sanh ra đời, mình thích ai, mình tôn trọng ai, thường khi không phải là vì đức độ của người đó, mà là do người đó giống như cái ý mình nghĩ. Đây là một thói quen rất là nguy hiểm!

Và cũng trong Tăng Chi Bộ, Đức Phật Ngài dạy rằng: cái người mà tán thán cái không đáng tán thán, mà miệt thị, phàm thượng cái đáng tán thán, Ngài dạy rằng chỉ riêng cái chuyện đó thôi cũng đủ để đi vào địa ngục rồi.

Hồi trước tôi đọc cái đó tôi rất lấy làm lạ, thấy cái chuyện đó đâu có gì ghê gớm. Thì mình tán thán nhằm thôi, mình khen nhằm, chê nhằm thôi. Nhưng mà không phải! Bài kinh này hiểu vậy là chết rồi! Tán thán nhằm ở đây có nghĩa là cái nhận thức của mình nó bị sai lệch.

Thí dụ như bây giờ mình nhắm mắt nhắm mũi mình gia nhập vào một tổ chức Hồi giáo để mà khủng bố, thì lúc bấy giờ quý vị thấy, ở đây cái chữ “tán thán” nó không phải chỉ đơn giản là nói bằng miệng, mà là bằng tâm. Đây chính là bằng chứng mà bữa hôm chúng tôi có nói một điều là ngợi khen hay là chê bai nó không phải là bằng miệng không, mà nó còn là cái kiểu nhận thức trong tâm khảm của mình nữa. Cái đó mới ghê gớm!

Ở đây cũng vậy, khi mà chúng ta sanh ra đời, chúng ta đánh giá, nhận thức, phê bình người này vật nọ, thì đa phần là theo lập trường cá nhân của chúng ta. Cái lập trường của chúng ta nó như thế nào, cái nền tảng tâm thức, nền tảng văn hóa, nền tảng tâm linh, nền tảng đức tin của mình nó như thế.

Nào thì nó mới dắt mình đến thần phục một kiểu thần tượng nào đó. Đây là chuyện rất đáng để mình lưu tâm trong bài kinh này.

Bữa hôm tôi mới có gợi ý bà con là mỗi ngày nên tự hỏi lòng mình: tôi đang thích cái gì, tôi đang ghét cái gì, tôi đang chạy theo cái gì, và tôi đang xoay lưng với cái gì? Chuyện này rất là quan trọng, bởi vì chỉ riêng khoảng thích và ghét nó đã đưa chúng

ta vào hành trình tốt xấu chưa biết. Chỉ riêng cái thích và ghét thôi: tôi thích cái này, tôi ghét cái kia; tôi thích cái này, tôi ghét cái nọ. Thì chỉ riêng chuyện thích và ghét đó, nó mới tạo ra những hành xử của mình.

Như hồi nãy tôi nói, rất là nhiều thiếu nữ châu Âu lên trên mạng internet và đọc cái gì mình không biết, mà cuối cùng họ lén trốn nhà, họ trốn khỏi nước Anh, nước Đức để đi qua bên Trung Đông, gia nhập vô mấy tổ chức Hồi giáo mê muội, cuồng tín, dết mạng được làm vợ của các chiến binh Hồi giáo chống lại phương Tây. Và cuối cùng, coi như cô nào cũng thất vọng tràn trề. Có nhiều cô may mắn thoát thân trở về châu Âu, còn có nhiều cô là phải bỏ xác ở xứ người, hoặc hiện bây giờ vẫn đang tiếp tục bị giam cầm, bị cưỡng bức hoặc bị lạm dụng tình dục.

Ngày xưa mình cứ tưởng là các chàng là mắt xanh, rồi râu quai nón, rồi lực lưỡng, rồi nhỏ nhẹ, y như trên internet. Nhưng không, tới khi họ tiếp xúc với các chiến binh Hồi giáo cực đoan, họ mới biết đó là một tập đoàn ô hợp, và họ xem phụ nữ như là một trò chơi, như là rác vậy đó!

Thì do cái nhận thức của mình, nó dẫn đến chuyện mình chọn một kiểu thần tượng nào đó. Và từ chỗ mình chọn sai thần tượng, mình mới bắt đầu có những hành xử bất xứng, và tự gây khổ cho mình, gây khổ cho người.

Cho nên đoạn kinh này không phải đơn giản đâu quý vị, rất là sâu. Khi mình có hành xử bất kính đối với chư Phật, với chư Thánh Hiền nói chung, có nghĩa rằng trong tự tâm tâm chúng ta, chúng ta đã có một kiểu nhận thức lệch lạc và bệnh hoạn như thế nào đó, chúng ta mới có thể xúc phạm, mới có thể có những hành xử bất xứng đối với chư vị Thánh Hiền. Nó lớn chuyện lắm.

Chứ không phải đoạn kinh này chỉ nói chuyện đơn giản là ai xúc phạm Thánh nhân thì người đó bị khổ. Nếu mà hiểu như vậy thì nghèo và không có đủ, không có đủ sợ đâu quý vị. Mà phải nhớ rằng, tùy vào nền tảng tâm thức, nền tảng đạo đức, nền tảng

kiến thức của mình, nền tảng thiện pháp của mình, nền tảng tâm lý của mình. Dựa vào tất cả những nền tảng ấy, mà nền tảng đó từ đâu mà ra?

Một là tiền nghiệp quá khứ.

Hai là khuynh hướng tâm lý.

Và ba là môi trường sống.

Ba cái này cộng lại, nó trở thành một thứ nền tảng để đưa ra cho chúng ta những nhận thức. Chúng ta tự có những thang giá trị mà không ai giống ai hết. Rồi từ chỗ chuyện chúng ta có những thang giá trị riêng, cho nên đôi khi trong dòng sanh tử chúng ta thấy cái này hay, cái kia dở. Và tôi nói rồi, cái hay cái dở đó thường khi nó không có đúng, mà nó phải dựa trên nền tảng tâm lý của mình, nó dựa trên nền tảng nhận thức của mình.

Mà đã nói nền tảng nhận thức thì như tôi vừa nói, nó dựa vào rất là nhiều yếu tố, rất là nhiều điều kiện. Cái này quan trọng lắm.

Cho nên để gọi là tránh chuyện hành xử bất xứng với Thánh Hiền thì chúng ta phải tự trang bị cho mình một nền tảng tâm lý, một nền tảng nhận thức ngay từ bây giờ, dựa trên những điều kiện chín chắn nhất. Chứ còn nếu không thì chuyện xúc phạm Thánh Hiền, chuyện đó rất là dễ.

Các vị biết, trong kinh kể rằng có rất nhiều vị Thánh cao khiết về tinh thần, minh triết về tâm linh, đức độ nghiêng trời, nhưng mà do tiền nghiệp, có ngoại hình, có nhân dáng hơi khó nhìn. Thậm chí có những vị A-la-hán, có những vị Độc Giác, cách đi, cách đứng không có đẹp. Không phải là họ không có chánh niệm, không phải là họ không có oai nghi tế hạnh, nhưng mà tại vì nghiệp của họ chân thấp, chân cao, thí dụ như vậy.

Có những vị Phật Độc Giác lưng gù, có những vị Phật Độc Giác mặt mũi không có được đẹp. Rồi mình, mình quen cái thói gọi là đánh giá người qua hình thức. Khi gặp

những vị này, mình trêu chọc, xem thường, coi khinh, thì vô tình mình chuốc lấy đại họa.

Cho nên tôi nhắc lại, nền tảng nhận thức của mình rất là quan trọng. Bởi vì chính từ chỗ chúng ta suy tư trên nền tảng nào, thì từ đó chúng ta mới có những hành xử đúng hoặc là sai.

Chứ không phải đơn giản bài kinh này nói chuyện huề vốn: ai xúc phạm Thánh Hiền thì người đó bị đau khổ. Cái đó, đối với tôi, nếu mà hiểu như vậy đó là huề vốn, vì cái đó ai cũng biết hết trơn. Ban ngày thì nắng, ban đêm thì tối, chuyện đó bình thường. Nhưng mà cái đặc biệt để lưu tâm ở đây tức là: trên nền tảng nhận thức nào, trên nền tảng tâm lý nào, trên nền tảng hiểu biết nào mà anh mới có những kiểu nhận thức này nọ, vân vân. Và trên sự nhận thức đấy, anh mới đi đến những kiểu hành xử không có phải phép, bất xứng đối với Thánh Hiền.

Mà cần gì đến Thánh Hiền. Dầu đối với kẻ không ra gì mà chúng ta đối xử với họ bằng tâm bất thiện, bằng sự coi khinh thì cũng đã là nghiệp xấu rồi quý vị. Con chó, con mèo, bất cứ chúng sanh bé mọn nào.

Mà chúng ta đối xử bằng cái tâm bất thiện, thì dứt khoát là chúng ta phải chuốc quả khổ, còn ít hay nhiều nó còn tùy thuộc vào cái đối tượng đó có đức độ hay không. Chứ các vị đừng có nghĩ rằng mình coi thường một con thú, mình thiếu từ tâm với nó là không sao. Không phải!

Mà đặc biệt là đối với Thánh hiền thì cái lòng bất kính, hành xử bất xứng thì cái tội đó còn nặng nữa. Còn đối với cái loài mà thấp kém, bé mọn thì cái tội nó nhẹ hơn. Nhưng mà chuyện rất đơn giản: tâm bất thiện ở đâu thì cái quả xấu sẽ kéo ngay phía sau đó, chứ không có đâu xa hết đó!

Cho nên chúng tôi bỏ hai cái chữ đó cũng tiếc. Thì tôi nhắc lại, cái chữ tà hạnh thường ở trong Kinh Việt Nam, bây giờ dễ lắm, các vị vào ở trong Google đánh cái chữ tà hạnh hoặc là tà dục hạnh, thì các vị sẽ thấy ngay là định nói về cái chữ tà dâm,

tức là quan hệ tình dục với những đối tượng mà pháp luật và xã hội không cho phép, lên án.

Còn cái chữ tà hạnh ở trong cái đoạn Kinh này thì nó có nghĩa là hành xử bất xứng, các vị nhớ cái đó.

Như vậy, sáng nay mình học thêm một từ là tà hạnh mà là tà dâm thì tiếng Pāli gọi là micchācāra. Còn ở trong cái trường hợp này, cái chữ tà hạnh mà Ngài Minh Châu dùng trong cái đoạn này, tiếng Pāli là micchāpaṭipanna, có nghĩa là hành xử bất xứng. [00:16:06]

Tiếp theo cho tôi xin đoạn mới.

Nguyên cái phẩm này nội dung rất là mềm, thấy dài thôi chứ nội dung rất đơn giản. Ngài dạy rằng: cuộc đời này đúng là bể khổ, đúng là máu lệ. Mà tại sao vậy? Ít nhất là hai lý do.

Lý do thứ nhất là tất cả cái gì đẹp nhất, mình thấy hay ho nhất, hấp dẫn nhất, cuốn hút nhất, quyến rũ nhất, tất cả những cái đó, thứ nhất là do mình hiểu lầm nên xem là đẹp, là hấp dẫn, là hay ho; thứ hai là những cái đó trước sau cũng vô thường. Ta không lìa bỏ nó thì nó cũng lìa bỏ ta.

Cho nên đó là những thứ ngọt ngào đó. Nếu mà những vị nào nghi ngờ ghi nhanh: tại sao đời là bể khổ là như vậy. Thứ nhất là mọi thứ đều vô ngã, vô thường, có đó rồi mất đó, cái gì cũng do duyên tạo, mai này cũng do duyên mà mất đi. Ngon lành nhất, hấp dẫn nhất, ngọt ngào nhất, thơm tho nhất thì cuối cùng cũng có lúc mình bỏ nó hoặc là nó bỏ mình. Đó là lý do thứ nhất gọi là đời là bể khổ.

Lý do thứ hai là do tác động của tập khí sanh tử nhiều đời, chúng ta có khuynh hướng làm ác nhiều hơn làm thiện. Mà chính vì làm ác nhiều hơn làm thiện nên quả báo đương nhiên là chúng ta chịu khổ nhiều hơn là hưởng cái lạc.

Cho nên bây giờ mình bước ra đường, tôi đang nói xã hội Việt Nam, Thái, Lào, Tàu, Miên rồi Âu, Mỹ. Mình cứ bước ra đường mình nhìn quanh, cái người mà được như ý luôn luôn ít hơn cái người mà bất toại. Vì sao? Vì một chuyện rất là đơn giản, là trong tâm khảm chúng sanh thì tâm ác nhiều hơn tâm thiện. Mà tâm ác nhiều hơn thì làm nghiệp xấu nhiều hơn nghiệp tốt; từ đó người ta luôn sống với điều bất toại nhiều.

Chúng ta nhìn trên đất Sài Gòn mình đi, tỷ lệ dân số người giàu so với người nghèo. Trong người giàu đó có bao nhiêu kẻ nhiều khê nữa. “Có ai mà trong nhà không có cuốn sách khó đọc”, đó là kiểu nói của người Tàu. “Có nhà nào mà không có miếng cơm cháy khó gặm”. Nhà nào cũng có cái vấn đề mà người ngoài không có thấy đâu quý vị. Vì đâu? Là vì chúng ta sống trong nền tảng tâm bất thiện.

Chúng ta có nhà ở Phú Mỹ Hưng, bệnh hoạn thì cứ đi bệnh viện Việt-Pháp, đi đứng thì có tài xế riêng, đi bằng xe Mercedes, BMW, Lexus; đồng hồ thì đeo cái Rolex năm mươi, bảy mươi ngàn, cái bóp hiệu Hermès coi như cả trăm ngàn. Rồi nhà có osin, ăn uống toàn là rau sạch, mua hẳn miếng đất ở Cần Giuộc hay Thủ Đức trồng rau nhà để ăn, không xài đồ ngoài chợ. Cá, tôm, cua, rồng rắn gì đó muốn ăn thì nuôi hẳn ở nhà; còn không thì personal order, đặt hàng riêng, rồi những nguồn cung cấp mà mình biết đồ sạch.

Nhưng mà có ai biết rằng những kẻ sống trong nhung lụa ấy, trong nhà họ có biết bao nhiêu là vấn đề hôn nhân, về gia đạo, về đường con cái, rồi trong cái chuyện làm ăn. Mình đâu có biết hết đâu quý vị. Rồi đêm hôm mà nằm nhớ đến tuổi đời qua mau, nhan sắc thì tàn phai, sức khỏe thì xuống thấp, bệ rạc, ai mà không có run? Chẳng qua là sáng sớm thức dậy quần là áo lụa, phấn son, mỹ phẩm thì ráng gượng cười vui đi vào xã hội, đi làm việc ở văn phòng, kẻ trên người dưới ngon lành. Chứ còn thực ra ai cũng có một tỷ vấn đề hết.

Đối với phụ nữ thì có bận tâm không giống nam, nam có khổ tâm không giống nữ. Bây giờ mình là nam mà lỡ thương một cô mà không dám nói với ai hết, cứ âm thầm

chôn mỗi tình cảm như vậy cũng khổ. Và một bà mà thấy mắt có dấu chân chim cứ đi mài dũa, sơn sửa miết mà nó không có được gì hết, nó cũng đau chứ quý vị.

Tôi đang nói người giàu đó. Người nghèo là tôi không thèm nhắc đến nó luôn, là họ khổ là cái chắc rồi đó.

Tại sao tôi lại tô đậm cái khổ ở đây? Bởi vì tôi muốn nói rằng đời là bể khổ là vì sao? Là bởi vì tâm bất thiện của mình nhiều quá.

Thí dụ như người sống bằng tâm thiện, nó già thì kệ nó, nó bệnh thì mình chữa trị, chữa không nổi thì ok, xuôi tay đi luôn. Đó là người sống bằng tâm thiện. Còn người sống bằng tâm bất thiện thì sao? Cưỡng cầu chống lại cái dòng chảy tự nhiên của thời gian, rồi phải đi giành giật, nắm níu một cái nó đang sắp sửa vượt khỏi tay mình. Tôi chỉ kể chừng đó thôi đã thấy đời máu lệ rồi.

Cho nên Đức Phật Ngài dạy: “Này các tỳ-kheo, nếu ở đời này có thảm họa, có nước mất, có đau thương thì Ta nói rằng cái đó nó phải dành cho người thiếu trí kia.” Coi kỹ có đúng như vậy không.

Ngài nói rằng: ở đời này có bao nhiêu cái tang thương, khổ đau, tai họa là chỉ nhằm đến người ngu. Vì sao? Bởi vì người ngu có hai lý do mà họ sống tang thương: một là họ phải gặt quả xấu đời trước; hai là họ phải sống đau đớn, đọa đày trong cái bất thiện hiện tại. Người thiếu trí đó, Ngài Minh Châu Ngài dịch là “người ngu”.

Người thiếu trí họ phải chịu khổ ít nhất là khổ từ hai nguồn: một là họ phải gặt quả xấu đời trước; hai là ngay trong hiện tại họ sống bằng cái bất thiện. Sống bằng tâm bất thiện là sao? Là đối với những thứ ngọt ngào họ tìm cách nắm níu, mà nắm

Không được; còn đối với những cay đắng, họ trốn, họ trốn không được. Quý vị coi xem có đúng như vậy không?

Tâm bất thiện là gì? Thay vì quý vị nói là tham, sân, si, ái, mạn, kiến, nghi, có nó dài, cứ gom hai cái: thích và ghét là đủ.

Tại sao người ngu sống khổ? Là vì một là tiền nghiệp quá khứ cho quả đời này, khổ là cái chắc; còn ngay hiện tại này, khi mà sống bằng tâm bất thiện thì cả đời chỉ biết bồn ba trốn khổ, tìm vui. Trốn cái khổ, trốn cái mình sợ không được cũng là khổ; mà nắm níu, giữ hoài cái mà mình thương thích cũng không được, đó là khổ.

Cho nên Ngài mới dạy rằng: bao nhiêu khổ ải trầm luân, máu lệ trên đời này là chỉ có cho người ngu thôi. Còn bậc trí thì khác: một là người ta may mắn hưởng được quả lành đời trước; còn nếu chẳng may mà bậc hiền trí có trí tuệ, có chánh pháp trong đầu mà chẳng may gặp quả xấu thì trước sau họ cũng đón nhận nó một cách ngoạn mục.

Bởi vì tôi đã nói rồi, tôi đã nói nhiều lần lắm mà bà con trong room không có thêm nghe, không thêm nhớ, không thêm hiểu; đó là với bậc hiền trí, lúc mới tu, họ thấy đắng là vô thường, ngọt là vô thường, khổ là vô thường, họ thấy lạc là vô thường. Mới tu thì thấy như vậy, nhưng đến một mức rất ráo thì họ thấy rằng: khổ cũng là danh sắc mà vui cũng là danh sắc, đắng là danh sắc mà ngọt cũng là danh sắc, và cái nào cũng vô ngã, vô thường.

Không phải càng tu là thiếu khả năng phân biệt, nhưng mà họ làm gọn lại. Đến một lúc nào đó, họ không còn phân biệt như mình nữa mà họ chỉ ghi nhận là mọi thứ đang có mặt và mất đi, chứ họ không có còn bận lòng nhiều như mình lúc đầu: “Đây là đắng, cái này đang vô thường; đây là ngọt, cái này đang vô thường; đây là khổ, đang vô ngã, vô thường; đây là lạc, đang vô thường.”

Nếu quý vị không tin, ở đây mấy vị hành giả thì sẽ hiểu tôi đang nói gì. Thở ra biết thở ra, thở vào biết thở vào. Thở ra với tâm trạng gì, thở vào với tâm trạng gì; thở ra với cảm giác gì, thở vào với cảm giác gì, vị ấy biết rõ. Chỉ chừng đó thôi, chứ không vẽ vời như người không có hành trì.

Chính vì họ sống đơn giản như vậy, với chánh niệm và trí tuệ miên mật như vậy đó, cho nên là ngay đời này, dầu họ có sống trong hoàn cảnh mà người ta gọi là máu lệ, là mật đắng, thì họ cũng rất là an lạc. Dầu họ đang gánh cái quả khổ nhưng mà họ

cũng rất là an lạc. Trong khi đối với người thiếu trí thì ngay trong lúc hưởng quả lạc, họ cũng có ngàn lý do để họ khổ đó quý vị.

Cho nên ở đây, Đức Phật Ngài dạy bao nhiêu cái khổ ải, trầm luân đời này là nhằm đến kẻ ngu mà thôi. Chứ còn người trí, hoàn cảnh nào cũng là cái đối tượng để họ sống chánh niệm.

Tôi nói lại: hoàn cảnh nào thì người trí họ cũng xem là đối tượng để họ sống chánh niệm hết. Đắng biết là đắng, ngọt biết là ngọt, vui biết là vui, buồn biết là buồn, biết là nó mất. Buổi đầu biết là nó không mất, nhưng lâu dần trí mình nó kiên cố rồi thì thấy nó là mất. Nói chung là thấy chỉ để nó là tâm thiện thôi, thấy chỉ là tâm thiện có mặt thôi; mà chính tâm thiện thấy và cũng chính chánh niệm nó giữ tâm thiện đó lại.

Trong khi người sống bằng tâm bất thiện, nó mới dẫn đến thân hành ác, và khẩu nói ác, ý suy nghĩ ác. Chính ba cái này nó có mặt lúc không có chánh niệm, không có trí tuệ, không tu Tứ niệm xứ. Vì chỉ có Tứ niệm xứ mới cho ta niệm và tuệ thôi. Không có Tứ niệm xứ, không có niệm và tuệ; mà không có niệm tuệ thì khổ là đương nhiên, khổ là dứt khoát.

Cho nên ở đây, bài kinh này nếu mà mình đọc phớt qua kiểu mà cười ngửa xem hoa thì thấy không có gì hết, thấy nó đương nhiên: “Ờ, phải rồi, thì người thiếu trí thì làm ác.” Nhưng mà không, không có đơn giản như vậy, nó sâu lắm quý vị.

Nó sâu ở chỗ là người trí có hai nguồn hạnh phúc và người ngu có hai nguồn đau khổ. Hai nguồn đau khổ của người ngu là: một là tiền nghiệp quá khứ nhằm lúc trở quả, họ đau khổ đã đành; mà đầu cho lúc họ đang hưởng lạc, họ cũng vì ôm ấp cái lạc đó mà họ đau khổ. Họ lại lấy quả lành hay quả ác làm cơ hội tiếp tục làm ác, và hễ làm ác thì dứt khoát là không an lạc rồi.

Trong kinh nói rất rõ: cái tâm bất thiện ngay lúc nó đang có mặt đã là không an lạc rồi, chứ đừng nói đến chuyện là nó trở quả là còn tan nát nữa. Ngay bản thân tâm bất thiện nó đã là đau khổ rồi.

Cho nên chúng tôi đã đọc đâu đó một câu rất là quan trọng: “Khi có kẻ thù ra tay với ta, ta hãy nhớ rằng họ phải đau khổ ghê gớm lắm họ mới hại ta.” Không ai trên đời này mà đang sống trong niềm tịnh lạc mà lại nghĩ đến chuyện hại người hết. Cái chuyện hại người nó chỉ khởi đi trong nền tảng tâm thức bất an, sôi sục, nóng bức. Bất an, mình mới có lòng hại người được.

Cho nên người thiếu trí nó có hai nguồn khổ. Cái thứ nhất là gặt lấy quả đắng quá khứ. Thứ hai là ngay lúc họ hưởng lạc, họ cũng vì ôm cái lạc mà họ khổ. Bởi vì cái lạc giống như là miếng pha lê bị vỡ vậy đó, nhìn thì OK nhưng mà cầm lên thì chảy máu tay.

Phải nói là bao nhiêu vị ngọt trên đời này, tôi là phàm tôi cũng thích tùm lum vậy, nhưng mà tôi luôn luôn sống trong một nhận thức rất rõ ràng. Tôi không thẹn khi mà tôi nói câu này: “Cho dầu tôi không có làm đúng những gì tôi nói, nhưng tôi luôn luôn sống trong nhận thức như là điều tôi đã nói.”

Cho nên ở đây Ngài dạy rằng: bao nhiêu cái tai họa, cái sợ hãi chỉ đến cho người thiếu trí, vì người thiếu trí luôn sống trong ác pháp. Sống trong ác pháp là khi mà họ gặp cái đắng, họ cũng ác theo cái kiểu gặp đắng; mà khi họ gặp cái ngọt, họ lại bất thiện theo cái kiểu gặp ngọt.

OK, cho tôi xin bài kinh mới. Bữa nay tôi giảng đến đúng 10 giờ tôi phải ngưng. Vì không muốn xa lớp cho nên tôi phải ráng tôi giảng cho đến ngày 3. Gặp lúc trực trặc thôi, chứ bỏ thì uổng.

Các vị có biết là nói thế này dễ bị ném đá nè. Mình nghe một tiếng mà có nhiều thứ để mình bỏ túi, còn hơn là mình nghe tám tiếng mà mò trong túi không có cái gì để móc ra hết. Nghe ít mà nó có cái bỏ túi. Tôi chưa bao giờ nói là minh triết, tôi chưa bao giờ nói là tôi giảng đúng, tôi chưa bao giờ nói tôi là hành giả, chưa bao giờ. Nhưng mà tôi có một niềm tin là bất cứ bài kinh nào tôi gửi lên quý vị cũng bằng tâm huyết cả, và có nền tảng, có cơ sở, chứ không phải là lấy tư kiến mà giảng, nha! Cho

nên là một cái giờ đồng hồ mình ngồi lại lắng nghe nhau nói, nó cũng mở ra cho mình những gợi ý, tôi cũng...

Chẳng dám tin là quý vị có thể học được gì từ tôi, nhưng mà có cái này tôi dám nhận là tôi cung cấp cho bà con những gợi ý để làm thành thói quen. Mai này mình tiếp cận một bài kinh thì mình không thể nào nhìn mặt chữ để mà hiểu, mà ngáp, ngáp rách miệng nha.

Mà thực ra không có kinh nào mà nội dung cạn hết quý vị. Không có. Tại cái đầu mình nó cạn thôi. Biển nó có nhiều thứ để học lắm, nhưng chẳng qua mình bị mù, mình bị cụt chân hoặc là mình bị điếc, cho nên mình không khám phá được biển. Chứ còn từ bờ biển, chỗ nước nông hay là chỗ nước sâu, ra đến trùng khơi mấy cây số, không có chỗ nào không có chuyện để mình học hết.

Lời Phật là sa mạc, lời Phật là đại dương, lời Phật là vũ trụ, có rất nhiều thứ để chúng ta đào xới, mà vì khả năng của ta có hạn đấy thôi.

Dạ rồi, cho tôi xin đoạn khác đi.

Cái phần này tôi giảng rồi, thưa cô. Có nghĩa là vì đâu mà người thiếu trí luôn sống trong đau khổ, luôn luôn gặp tai họa. Chữ “tai họa” ở đây hiểu theo nghĩa rộng. Trong chú giải có nói: người ngu luôn sống trong sợ hãi, người ngu luôn sống trong hoảng loạn. Trong chú giải có giải thích là tại sao lại sống trong hoảng loạn.

Ok, cho xin bài kinh mới, bắt đầu từ đoạn số 4 trở đi. Cái này y như đoạn đã giảng rồi, có nghĩa là hết đoạn số 4 đó.

Người thiếu trí không thấy lỗi lầm là lỗi lầm

Cái người thiếu trí họ có những cái đặc điểm là không thấy lỗi lầm là lỗi lầm, và khi mà có ai đó nhắc nhở thì họ không dễ dàng chấp nhận, và họ cũng không dễ dàng làm chuyện sám hối. Nhớ nha.

Ở đoạn số 4 nói như thế này: “Người thiếu trí không dễ dàng nhìn thấy lỗi lầm là lỗi lầm. Dầu có ai nhắc nhở thì họ cũng không chịu lắng nghe, không chịu chấp nhận, nói gì là chữ sám hối”.

Thì ở đây có chữ “sám hối”. Các vị có thấy trong đây có xài cái chữ này rất là lạ không? “Phạm tội không thấy là đã phạm tội. Phạm tội sau khi thấy là đã phạm tội thì không như pháp sám hối. Được người khác phát lộ”, nghĩa là cho biết, “thì cũng không như pháp chấp nhận”. “Như pháp” có nghĩa là đúng theo lời dạy của chư Phật.

Sám hối theo cách như pháp là sao? Là “sám tiền khiên, hối hậu hóa”, nghĩa là tự mình nhủ lòng mình: cái chuyện đã qua là một lỗi lầm, và ta sẽ không có tái phạm cái lỗi lầm ấy trong tương lai nữa. Gọi là “sám tiền khiên, hối hậu hóa” là như vậy.

Làm ơn nhớ dùm, cái sám hối trong kinh Phật không có nghĩa là mình đi xin lỗi với một cái đấng nào đó, rồi mong cái đấng đó gia giảm cái tội ác cho mình. Chuyện này không có, nha. Nhớ cái vụ này nha. Không có ai mà gia giảm hết.

Thí dụ như là trong kinh, ông A-xà-thế đó, ông lỡ giết cha, rồi sau đó ông theo Phật, một lòng hộ trì Chánh pháp. Và thay vì ông đi vào địa ngục A-tỳ thì ông lại đi vào địa ngục đồng sôi, nó nhẹ hơn một chút.

Bởi vì sao mà ông tránh được cái A-tỳ? Bởi vì ông thực ra ổng không phải là người trực tiếp ra tay giết cha, chỉ ra lệnh thôi, thì cái đó tội nó nhẹ hơn một chút.

Có trường hợp mình sai người ta mà quả báo nó nhiều hơn là người đích thân ra tay làm. Rồi cũng có trường hợp mình sai người ta mà quả báo nó ít hơn người chính thức ra tay. Nhớ cái chỗ này. Chỗ này bắt buộc phải nhớ, quan trọng chỗ này.

Tôi nói có 2 trường hợp. Trường hợp ông A-xà-thế, ông sai người khác làm, nhưng mà cái quả báo của ông tuy là nó nhẹ hơn người thực hiện trực tiếp, có nghĩa là giết cha mà, cha ông là một vị thánh, thì ông vẫn phải trả cái nghiệp người ra lệnh giết cha mà giết cả một vị thánh nhân. Khi cha ông mất thì đã là một vị thánh, ông Bình-

sa-vương đó. Nhờ ông không trực tiếp làm nên ông không mắc vào ngũ nghịch đại tội.

Tuy nhiên, tội cũng nặng đủ để cản ông không cho ông đắc quả. Sở dĩ tôi nói là nó không mắc vào ngũ nghịch đại tội bởi vì ông không trực tiếp làm, và đồng thời có bằng chứng là nếu mà ngũ nghịch đại tội thì ông đã sa vào A-tỳ rồi. Đẳng này ông chỉ đi vào địa ngục đồng sôi thôi. Nhớ cái này.

Nhưng mà cái chuyện tội lỗi của ông được giảm, không phải là giảm đâu quý vị, nó vẫn còn nguyên đó thôi. Nhưng mà vì ông tạo quá nhiều nghiệp lành, chính nghiệp lành đó nó can thiệp. Tức là tại thời điểm đó, lẽ ra ông tiếp tục nằm dưới nữa, nhưng mà ngay thời điểm đó cái thiện nghiệp của ông nó trở, cho nên nó kéo ông lên.

Chứ quý vị đừng có tưởng là có sự gia trì của Đức Thế Tôn. Chuyện đó không có. Bởi vì nếu quả thật chư Phật mà có khả năng gia trì cho một người thiếu thiện tâm thì đây là một chuyện rất là vô lý. Bởi vì nếu mà các Ngài có thể làm được chuyện đó thì tại sao các Ngài không có trực tiếp gọi là chú nguyện cho chúng sanh dưới địa ngục được lên hết đi? Và chung quanh Ngài có rất là nhiều chúng sanh đau khổ, tại sao Ngài không có chú nguyện đi? Tại sao mà Ngài chú nguyện riêng cái ông A-xà-thế là sao? Và tại sao Ngài không chú nguyện cho các vị đại đệ tử của Ngài đừng có bị nạn đi?

Trong room làm ơn, tôi năn nỉ quý vị, có đúng như vậy không? Mình nhớ là có đúng như vậy không? Nếu Thế Tôn có thể can thiệp vào nghiệp của người khác thì tại sao chuyện của bà Uppapanna bị cưỡng hiếp, chuyện Ngài Mục-kiền-liên bị cướp giết, chuyện em ruột Ngài Xá-lợi-phất bị rắn cắn, nhiều lắm.

Khi Ngài tịch là có 700.000 vị tỳ-kheo tại Ấn Độ, thì có nghĩa là biết bao nhiêu đệ tử của Ngài gặp nạn mà Ngài có cứu được ai đâu. Rồi chưa kể là bao nhiêu chúng sanh chung quanh Ngài như là trùng, dế, phi nhân, càn-thát-bà, ngạ quỷ, a-tu-la, súc sanh, biết bao nhiêu loài đó, tại sao Ngài không cứu đi?

Là vì Ngài không thể can thiệp vào nghiệp riêng của mỗi người. Nhớ nha. Trong Phật giáo Nguyên thủy không có chuyện Phật này, Bồ-tát kia rồi gia trì phù hộ. Cái đó không có. Bởi vì làm ơn nhớ, nếu mà có thì Ngài sao không cứu người này người nọ, như là cả dòng Thích-ca bị tàn sát. Trong room còn nhớ chuyện đó không ta? Alo.

Thì các vị ngồi, các vị nhớ dùm tôi đi. Mình bây giờ cứ thấy kỳ kỳ là thỉnh chư tăng tụng kinh. Tôi không phủ nhận cái chuyện mà tụng kinh. Bởi vì trong đầu của tôi đó, tôi da vàng mũi tẹt nhưng mà tôi rất là Tây, khi mà tôi trích dẫn câu này của Tây: “Ta cầu nguyện lúc nguy cấp không phải để thoát hiểm mà là để có được sự bình tĩnh mới có thể thoát hiểm dễ dàng”.

Chứ còn đừng tưởng là cầu nguyện rồi chư tăng tụng kinh, rải nước rồi được cái này cái kia. Mình tin như vậy đó, theo tôi là lợi bất cập hại. Bởi vì bằng chứng là chư tăng tụng xong thì...

Mọi chuyện nó vẫn như cũ, vậy hóa ra kinh không có linh hay sao? Chính chư Phật còn tại thế, chư Thánh Tăng còn tại thế mà còn không cứu được người đang gặp quả xấu mà, quý vị.

Cho nên chữ “sám hối” đây là gì? “Sám hối” ở đây là tạo ra một cái ấn tượng tâm lý để mai này mình không có tái phạm nữa. Mà người thiếu trí họ có đặc điểm sau đây:

Một là không tự mình thấy ra lầm lỗi.

Hai là nếu có ai nhắc nhở thì mình khó có lòng chấp nhận.

Ba là đầu có thấy được đó là lỗi thì cũng khó mà sám hối, khó mà thiệt lòng sám hối.

Đây là ba đặc điểm của người thiếu trí.

Và chữ “sám hối” ở đây không hề có nghĩa là van xin một đấng nào đó bớt tội, bớt lỗi cho mình, mà chỉ là tự tạo ấn tượng tâm lý để mai này không tái phạm chuyện đó nữa.

Còn cái “chấp nhận” là sao? “Chấp nhận” ở đây là có cái gan để gật đầu. Chỉ gật thôi cũng là cái gan, quý vị biết không? Dám xông pha chỗ nguy hiểm gọi là can đảm, mà dám gật đầu đón nhận sự góp ý của người khác lại là một cái can đảm khác, cũng không kém phần khó khăn, rất là khó khăn, quý vị nha.

Và bao nhiêu dịp tiếp xúc với thiên hạ, tôi để ý thấy là cái số người sẵn sàng đón nhận sự góp ý của người khác, kể cả những sự góp ý bằng thiện chí, thì tôi thấy hình như chỉ đếm trên một bàn tay thôi quý vị. Khó lắm. Một là mình tự ái, nặng hơn là không thấy nó là lỗi. Chuyện đó là đương nhiên, đấy vô hoàn cảnh đó thì đó là chuyện đương nhiên, thì sao gọi là lỗi?

Nhưng mà đối với bậc hiền trí, cái gì lỗi là lỗi. Đối với bậc hiền trí, một muống muối trong tay mẹ vẫn là mặn, một muống đường trong tay kẻ thù vẫn là ngọt. Các Ngài rõ ràng như vậy, nha. Ở đây tôi chỉ ví dụ vậy thôi, chứ người trí thì không có thù có bạn gì hết. Đối với bậc hiền trí thì muối muôn thuở nó là muối, đường muôn thuở nó là đường; còn mình thì sao? Mình thì nhiều khi nhìn muối cũng ráng tin nó là ngọt, và nhiều khi nhìn đường thì cố ý tưởng nó là mặn. Kiểu phạm phu nó trời ơi như vậy đó.

Cho nên khi mà mình đã phạm lỗi rồi, thì dù không nhận, nhưng trong thâm tâm mình cũng tự nhận đó là lỗi thì khá hơn là lì lợm, ngoan cố mà không chịu thấy nó là lỗi.

Đặc điểm của người thiếu trí là: một là không tự thấy được lỗi lầm; hai là dầu có được nhắc nhở cũng không có chấp nhận; ba là dầu có cơ hội nào đó mình thấy được lỗi lầm thì cũng không chịu sám hối.

Sám hối ở đây không có nghĩa là van xin, cầu khẩn một đấng nào đó dùng quyền lực để mà ban phước, giảm tội cho mình, mà sám hối ở đây chỉ có nghĩa là tự tạo một ấn tượng tâm lý để không tiếp tục tái phạm chuyện đó trong tương lai nữa, thì đây mới gọi là sám hối theo tinh thần của Phật pháp.

Tôi biết tôi nói cái này rất dễ bị ném đá, vì có rất nhiều Phật tử bị nhồi sọ như thế này: cô kể là hồi xưa cô từng bất hiếu với mẹ đó, thì thôi giờ cô cứ thanh thản nha, ngồi đó cho chư Tăng tụng kinh rồi rải nước cho cô. Thì mình nghe như vậy thì mình thấy nó êm thiết, nhưng ngồi nhăm nhăm lại, nếu mà quý vị có khả năng rải cho mình bột tột, vậy thì sao bao nhiêu người không đề nó ra mà rải đi? Sao mà rải cho mình là sao? Nhớ nha. Thấy nó vô lý chỗ đó đó.

Ok, bây giờ mình giảng qua cái chỗ khác. Mình còn có mười phút nữa thôi. Lúc này sao nó kỳ quá, ăn thì ít, ngủ thì ít, khuya giật mình hai giờ, ba giờ, mà tới mặt trời lên nó buồn ngủ. Giống như là nó sắp bước vào thế giới liêu trai, sợ nắng mê ánh trăng, lạ lùng lắm. Nhiều khi kỳ lắm, ăn thì ít mà khuya thì nó đói, tối không chịu ngủ, sáng thì nó dật dờ kiểu như nghiện xì ke vậy đó. Rồi mấy người ghét mình thì nói chắc là xài cái thứ gì đó. Người ta Bồ-tát, mình bồ đề. Người ta thì cần chuyên, mình thì cần sa. Người ta thì kasina, mình thì ca-si-no.

Tiếp theo là cái kinh gì đây không biết.

Đoạn số 5: cũng vậy đó, tôi đã giảng rồi. Cái đặc điểm của người hiền trí là có thể tự thấy lỗi lầm của mình. Thứ hai là khi được người khác nhắc nhở thì rất dễ dàng chấp nhận. Và một khi đã chấp nhận thì chuyện sám hối rất là dễ dàng.

Và tôi nhấn mạnh, nhắc lại một chỗ là làm ơn sau khi khép lại buổi giảng này, nhớ ôn lại dùm tôi mấy điều đã nói, trong đó đặc biệt là có những điều như vậy: cái chữ “sám hối” phải hiểu cho rõ. Rồi thế nào là tai họa của người thiếu trí thì đã giải thích rồi.

Ngài dạy rằng: Nay các Tỷ-kheo, nếu có bao nhiêu tai họa trên đời này thì chỉ đổ lên đầu người thiếu trí, là vì quả quá khứ trổ, đó là cái khổ thứ nhất. Thứ hai là sống với tâm bất thiện ngay nơi hiện tại cũng lại là cái khổ thứ hai. Và thứ ba nữa là người thiếu trí luôn sống kiểu sống bất thiện ở tam nghiệp: thân bất thiện, khẩu bất thiện, ý bất thiện.

Chính vì ba cái này nè, khiến cho họ khi mà gặp cái đắng, cái ngọt thì họ đều có thể đau khổ được hết, nhớ nha. Tôi mong bà con nghe lại cái bài giảng sáng nay.

Có người lạ lắm, họ không chịu nghe, mà bữa nào mình kể chuyện ma, chuyện cười thì họ thích. Rồi có nhiều bữa mà mình không có kể đó, cái họ nói với nhau, tình cờ có người họ gửi cho biết: “Bữa nay sư không có hứng, bữa nay sư không có tinh thần, bữa nay chắc sư có cái chuyện gì đó.” Tôi nghe tôi nói thiệt là đúng là phụ nữ (...).

Quý vị tưởng tượng, nếu tôi là quý vị, một bài giảng nếu mà ông vừa giảng mà ông ho cắc cù nữa thì tôi cũng không quan trọng. Mà cái quan trọng là bữa đó ông cho tôi những bài học gì, những gợi ý gì, cái đó mới quan trọng. Còn ông vừa giảng ông vừa sụt sùi như là Kiều trước mả Đạm Tiên cũng không sao hết á, miễn là ông nói cái gì.

Tiếp theo là đoạn số 5: có nghĩa là người thiếu trí khi mà hỏi cái gì là hỏi tùy hứng chứ không có chuẩn bị sẵn, gọi là không như lý suy tư đặt câu hỏi. Thứ hai là không như lý suy tư trả lời. Mà đã vậy, khi mà được người khác giải thích, trình bày, trả lời đàng hoàng thì cũng không có chấp nhận. Đó là đặc điểm của người thiếu trí.

Tôi nói cái này lại bị ném đá nữa. Người ngồi trước đám đông, trước mặt chư vị giảng sư, tự nhiên hứng lên hỏi tào lao mà không có cần suy nghĩ, tự nhiên: “Thầy, tại sao ăn chay mà lại thích ăn thịt giả, cá giả, mắm giả, lẫu giả là sao?” Những cái câu đó, tôi nói quý vị đừng có buồn nha, cái đầu rỗng, quăng mới hỏi mấy cái câu đó. Cái câu đó con nít bú bình nằm ngửa nó cũng hiểu nữa. Là vì sao? Là vì người ta ăn chay nhưng người ta vẫn còn phàm tâm, chỉ đơn giản vậy thôi. Ngày nào cũng măng kho, nấm xào, tàu hũ chiên riết nó cũng...

ngán, thì bây giờ đổi sắc đổi màu, đổi mùi chút vậy cho nó dễ nuốt, chỉ đơn giản vậy thôi. Cũng đặt câu hỏi thì tôi cho rằng đây là câu hỏi mà y như bài kinh này mà Đức Phật vừa nhắc tới; có nghĩa là hỏi mà không hỏi bằng cái đầu, mà hỏi bằng cái miệng không à.

Thứ hai, trả lời bằng miệng mà không trả lời bằng đầu là sao? Có nghĩa là tiện đâu nói đó, và trả lời không phải là mình nghĩ như vậy, mà tiện thì trả lời vậy thôi. Có trường hợp đó nữa, tiện đâu thì nói đó. Có nghĩa là hỏi cũng không thông minh, trả lời không thông minh, đó là người ngu.

Và khi được người khác trả lời một cách thông minh thì mình không đủ sức để mà đón nhận nó. Trường hợp này, ai mà tiếp xúc nhiều với đại chúng thường sẽ thấy cái này, rất là thường. Tôi nhắc lại: hỏi cũng không thông minh, trả lời cũng không thông minh, và thứ ba là dù có được trả lời, dù có được trình bày, giải thích một cách thông minh thì họ cũng không chấp nhận được.

Đối với họ không hề có sự khác biệt giữa con vịt và con thiên nga, không hề có sự khác biệt giữa kim cương và pha lê, giữa pha lê với thủy tinh. Họ không có phân biệt được.

Ở đây không phải là Đức Phật bài xích ai hết, mà khi Ngài kể ba cái này là Ngài mở ra cho mình cái gợi ý, cái bài học rất là lớn: là đừng bao giờ sống như vậy nữa. Có hỏi cũng hỏi một cách thông minh.

Là vì sao? Là vì ta có bận tâm một cách thiết tha thì ta mới nên đem đi hỏi. Hỏi những điều mà mình xét thấy nó có hỗ trợ ít nhiều cho đời sống tâm linh của mình thì cái đó mới nên hỏi, câu hỏi đó mới có giá trị. Còn hỏi để mà hỏi thì câu hỏi đó nó không có thông minh. Trước khi hỏi mà không màng đến chuyện cái câu hỏi này có mang lại lợi ích gì cho mình hay không, thì hỏi như vậy gọi là hỏi không thông minh.

Trả lời không thông minh đó là không màng đến lợi ích của người nghe, cũng không màng đến chuyện phải nói sao cho phải lẽ với trường hợp trước mắt, trong bối cảnh, trong hoàn cảnh trước mắt. Không màng đến nghĩa lý, không màng đến đối tượng, không màng đến hoàn cảnh, đó gọi là trả lời không thông minh.

Cái thứ ba thì dễ hiểu rồi, có nghĩa là dù được người ta trình bày, giải thích, phân tích một cách thông minh thì mình cũng không chấp nhận, bởi vì cái đầu của mình nó

toàn là đất sét không à. Còn người trí thì họ ngược lại ba cái đó.

Đặc điểm của người có trí và người không trí là gì?

Nó chỉ là một thôi, đó là một bên ác, một bên thiện. Tại sao chúng tôi nói là một? Bởi vì không ác là thiện, mà không thiện là ác. Chỉ trừ ra bậc La-hán thì thôi, mình đừng đụng đến các Ngài làm chi. Các Ngài không có ở trong cái bài kinh này đâu. Ở đây là kinh nói cho mình đó, cái đám của mình nè.

Người trí là người luôn sống thiện. Hôm trước tôi nói bà con còn nhớ không? Làm thiện nó có hai trường hợp. Một là ta sống thiện là vì chúng ta muốn trốn khổ tìm vui. Thứ hai, chúng ta sống thiện vì bản chất của chúng ta không có dung nạp được cái điều xấu.

Thí dụ như có những người, vì nghĩ đến cái chuyện xã hội, chuyện pháp luật thì họ mới không dám ăn cắp. Nhưng có người tự bản tâm bẩm sinh của họ, cái chuyện đó họ làm không nổi, không cần pháp luật, không cần thị phi dư luận thiên hạ, không cần quả xấu đời sau, không cần. Tự nhiên họ thấy việc thò tay lấy đồ của người khác là họ làm không được rồi.

Tôi có biết một số người, đặc biệt là ở Âu Mỹ này, là việc sát sanh một cách không cần thiết đó là việc khó làm, quý vị biết không? Ở trú xứ của chúng tôi có cái hồ, cứ cuối tuần, Mỹ trắng í, vợ chồng con cái họ đem những cái thức ăn, những cái ghế ngồi, những cái tấm trải ra bờ cỏ. Những đứa bé thì chạy lăng xăng, còn người vợ thì lo nướng này nướng kia ăn, còn người chồng thì câu cá.

Quý vị biết không, họ câu cá kiểu ông Lã Vọng í. Họ câu cá kiểu không có lưỡi câu, mà chỉ có một cục mồi. Họ kéo con cá lên, nó giãy giãy rồi rớt cái bùm xuống, vậy là vui rồi. Họ câu cái tiếp. Họ thả cái trái cầu mà nó có cái mùi sắn trong cái cục nhựa đó, con cá nó nghe cái mùi đó nó tấp thì họ kéo lên. Họ coi nó là cá gì, bao lớn, rồi tự động nó rớt xuống.

Tại sao tôi kể chuyện đó ở đây? Tôi muốn nói rằng có những người họ không thích chuyện chết chóc. Kẹt lắm họ mới giết, ví như giết để ăn, giết để tự vệ, hoặc giết gián, kiến, ruồi, bởi vì họ thấy cái đó nó có ảnh hưởng đến đời sống của họ thì họ mới giết. Chứ còn nếu mà không có phải là chuyện cần thiết lắm thì họ cũng không làm.

Cho nên làm thiện ở đây có hai trường hợp. Một là vì sợ quả báo, sợ tiếng đời, nói chung là vì sợ cái gì đó, mà nói gọn là để trốn khổ tìm vui, người ta mới hành thiện, mới lánh ác. Nhưng có trường hợp người ta hành thiện lánh ác không phải vì những chuyện như là quả báo hay là dư luận hay là căn rứt, mà chỉ vì bản tâm của họ không hợp với cái đó.

Tại sao tôi lại nhấn mạnh điểm này? Là vì chúng ta thường xuyên sống với cái tâm trạng nào, thì nhân cách của chúng ta cũng hình thành như thế. Mai này không gặp được chư Phật, không gặp được chánh pháp, thì tự nhiên mình cũng theo đường xưa lối cũ mình đi, nha.

Còn mà kiểu hành thiện lánh ác mà vì sợ cái này cái kia, thì dĩ nhiên tốt. Nhưng mà nếu mà mình không có được một cái bản tâm sẵn sàng sạch sẽ, thì chỉ cần không có giáo điều là lập tức chúng ta quay trở về với bản năng ngay.

Cho nên cái kinh này nó không hẹp như mình tưởng. Đặc điểm của người ngu là sống nói ác, làm ác, nghĩ ác; còn đặc điểm của người trí là nói thiện, nghĩ thiện và làm thiện. Không có đơn giản như vậy đâu. Nó sâu đến nỗi mà tại sao nó có chuyện lánh ác làm thiện? Bởi vì ít nhất là hai lý do sau đây. Một là sự huân tập nhiều đời của họ, cho nên đời này họ sinh ra, bẩm sinh của họ rất là hiền thiện. Hạng thứ hai là do họ sợ cái này, sợ cái kia.

Bây giờ đúng 10 giờ rồi, tôi giảng đến đây thôi. Lạ lắm, không phải nói để bà con thương đâu, mà thời điểm này chắc là do trú xứ đó quý vị. Thì nó cũng ổn rồi, nhưng là vì sắp đi nữa nè. Ngày 4 lại đi, đi cho đến ngày 16 trở về. Rồi từ ngày đó lại ở, đến ngày 21 lại đi nữa. Các vị hỏi tôi đi đâu? Đi dạy học thôi, đi kiếm cơm thôi nha. Mà

chỉ còn đi được mấy năm nữa thôi. Năm năm, đến năm 55 tuổi thì có trải chiếu hoa thì cũng không có đi. Vì một lý do rất là đơn giản, rất là phàm, là không phải để tu hành gì hết, mà là sợ chết. 55 là cũng cận lắm rồi. Với tình trạng sức khỏe leo lét như bây giờ thì thêm 5

Năm nữa cũng là gan lắm rồi đó. Lúc đó chuẩn bị nằm ngáp ngáp đi cho nó ngọt. Chứ mà kiểu sống thất niệm thế này, mai một ai hộ niệm cho mình?

Câu nói này cho chúng tôi cũng là câu nói cho quý vị, chứ không phải cho tôi không. Tự mình mỗi người nghĩ cái này. Tức là mình 50 rồi cứ nghĩ là mình còn 20 nữa là sai bét. Không phải tôi nói cho quý vị sợ đâu, mà đó là sự thật. 50 của người này thì có thể hy vọng 20 năm nữa, 30 năm nữa; nhưng mà cái 50 của người kia thì không chắc. Nhớ nha.

Tôi chưa hề mà nhận là tôi tinh tấn, chuyện đó không có. Nhưng có một điều thế này, cái này có nói, cái này có nhận: rất sợ chết. Sợ theo cái kiểu trong đạo mình đó, là chết rồi không biết sẽ đi về đâu. Phải biết sợ chết quý vị, phải biết chuẩn bị.

Sợ nhất là đi mà không chịu đi, mà cứ ngồi ngáp ngáp. Đêm vừa rồi, last night, là 8 giờ 30 đêm, có một Phật tử ở Dallas gọi cho tôi. Họ hỏi bằng thiện tâm, mà tôi nghe rất là chạnh lòng:

“Sư ở một mình vậy sư có bảo hiểm sức khỏe không? Thôi thì con giới thiệu cho sư một chương trình bảo hiểm rất là hay. Sư mà chết thì để lại cho người nào thừa kế 100 ngàn. Còn ngay lúc sư còn sống, bị liệt, bị bại gì đó, thì mỗi ngày có y tá đến chăm sóc. Nếu mà sư yêu cầu đến nhà, còn nếu không họ sẽ đem vô chỗ nào đó họ chăm sóc.”

Quý vị biết, cả 15 phút nói chuyện, tôi ghi nhận đó là thiện chí. Nhưng mà quý vị biết, ở đâu đây kia họ đâu biết cái mặt của chúng tôi lúc đó nó khó coi đến mức nào, nó buồn, nó oải, quý vị biết không. Nghĩ giật mình chứ.

Luôn luôn nhớ rằng: sống có chuẩn bị thì chết cũng được bình tâm. Sắp đi xa thì mình biết chuẩn bị vali, hành lý; thì tại sao trước cái chết lại hiếm có người chuẩn bị hành lý? Câu này cũng đáng để xăm mình và viết trong toilet. Một chuyến đi thiệt là xa, một mình, mà hiếm có khi có người chuẩn bị hành lý là sao?

Ok, chúc quý vị.